

ASPECTE TEORETICE ÎN LEGĂTURĂ CU CONTRACTELE ÎNCHEIATE PRIN MIJLOACE ELECTRONICE

Lect. univ. dr. **Laura Cetean-Voiculescu**
Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia
Facultatea de Drept și Științe Sociale
Catedra de Drept

Rezumat

Extinderea pieței – care a devenit una internațională – a făcut ca mijloacele moderne de comunicare să fie incluse în sfera comerțului, prin ele crescând rapiditatea încheierii raporturilor juridice comerciale.

Astfel, încheierea unor raporturi comerciale prin intermediul calculatorului sau prin alte mijloace moderne de comunicare s-a impus, în ultimele decenii, și în țara noastră. Aceste mijloace de comunicare sunt foarte diversificate: telexul și faxul – prin care se pot transmite la distanță și în scurt timp, cuvinte și imagini, și mijloace de stocare a informațiilor și actelor efectuate de comercianți – benzi magnetice, microfilmele, compact discurile, care pot fi utilizate în orice moment, ocupând un spațiu redus.

Majoritatea informațiilor ce pot avea un rol determinant în soluționarea litigiilor comerciale nu mai sunt redactate pe suport de hârtie, ci sunt stocate în sisteme computerizate sau în diferite forme accesibile computerului.

În acest articol ne propunem analiza unor aspecte referitoare la certificatul calificat și la Registrul furnizorilor de servicii de certificare, în special la contractele încheiate între comercianți prin mijloace electronice, cu unele precizări referitoare la securitatea comerțului electronic.

1. Certificatul calificat și Registrul furnizorilor de servicii de certificare

Una din condițiile ce trebuie să fie îndeplinite pentru ca înscrisul electronic să aibă valoarea probatorie a înscrisului sub semnătură privată este ca semnătura să fie bazată pe un certificat calificat.

Certificatul reprezintă o colecție de date în formă electronică ce atestă legătura dintre datele de verificare a semnăturii electronice și o persoană, confirmând identitatea acelei persoane. Pentru a fi calificat, certificatul trebuie să satisfacă cerințele prevăzute de art. 18 al legii și să fie eliberat de un furnizor de servicii de certificare ce satisface condițiile prevăzute de art. 20.

La eliberarea fiecărui certificat calificat de semnătură electronică, furnizorii de servicii de certificare au obligația de a emite două copii de pe acesta, pe suport de hârtie, dintre care un exemplar îl vor pune la dispoziția titularului, iar celălalt este păstrat de către furnizori o perioadă de 10 ani.

Art. 20 pct. 4 al Legii cu privire la comerțul electronic nr. 365/2002 prevede obligația furnizorului de servicii de certificare de a păstra toate informațiile cu privire la un certificat pentru o perioadă de minimum 10 ani de la data încetării valabilității certificatului, în scopul de a putea face dovada certificării în cadrul unui eventual litigiu.

Activitatea furnizorului de servicii de certificare constă în emiterea certificatelor calificate, mesaje electronice menite să ateste identitatea autorului semnăturii electronice, iar unii autori vorbesc chiar de un viitor statut al acestuia de „notar electronic”.¹

Registrul furnizorilor de servicii de certificare se constituie și se actualizează de către autoritatea de reglementare și supraveghere specializată în domeniu. În acest registru sunt trecuți toți furnizorii, se menționează radierea acestora și, de asemenea, se menționează acei furnizori care sunt acreditați.

2. Contractele încheiate prin mijloace electronice

Capitolul 3 al legii comerțului electronic, art. 7-10, reglementează contractele încheiate prin mijloace electronice, în special validitatea, efectele juridice și proba contractelor încheiate prin mijloace electronice, informarea destinatarilor, încheierea contractelor prin mijloace electronice și condițiile privind păstrarea sau prezentarea informației.

Contractele încheiate prin mijloace electronice produc toate efectele pe care legea le recunoaște contractelor, dacă au fost îndeplinite cerințele legii pentru validitatea acestora. Pentru ca un contract încheiat prin mijloace electronice să fie valabil, nu este necesar un consimțământ prealabil al părților asupra utilizării mijloacelor electronice.

Proba încheierii contractelor prin mijloace electronice și a obligațiilor ce rezultă din acestea este supusă dispozițiilor dreptului comun în materie și prevederilor Legii nr. 455/2001 privind semnătura electronică.

Furnizorul de servicii², dacă nu a convenit altfel cu destinatarul, este obligat să pună la dispoziția acestuia, înainte ca destinatarul să trimită oferta de a contracta sau acceptarea ofertei ferme de a contracta făcute de furnizorul de servicii, anumite informații privind etapele tehnice pentru încheierea contractului, posibilitatea de stocare a contractului de către furnizorul de servicii și accesibilitatea sa, mijloacele tehnice pe care furnizorul de servicii le pune la dispoziția destinatarului pentru identificarea și corectarea erorilor survenite cu ocazia introducerii datelor, limba în care se poate încheia contractul, codurile de conduită relevante la care furnizorul de servicii subscrie, informații despre modul în care aceste coduri pot fi consultate prin mijloace electronice, precum și alte condiții impuse prin dispozițiile legale în vigoare și, de asemenea, furnizorul de servicii are obligația de a oferi destinatarului posibilitatea de a utiliza un procedeu tehnic adecvat, eficient și accesibil, care să permită identificarea și corectarea erorilor survenite cu ocazia introducerii datelor, anterior trimiterii ofertei sau acceptării acesteia.

Chiar cu consimțământul destinatarului, furnizorul de servicii nu poate fi scutit de aceste obligații, dacă una din părți are calitatea de consumator, potrivit art. 8 alin. 3.

Clauzele și condițiile generale ale contractului propus trebuie puse la dispoziția destinatarului într-un mod care să îi permită acestuia să le stocheze și să le reproducă.

Toate aceste elemente evidențiază conturarea unei cerințe suplimentare de validitate a contractului electronic față de cele tradiționale cuprinse în art. 948 Cod civil. Într-adevăr, pentru protejarea posibilului cocontractant față de unele împrejurări ce pot conduce la vicierea consimțământului, legea a consacrat această obligație precontractuală de informare a destinatarului, în sarcina furnizorului de servicii, asupra unor elemente cu relevanță în ceea ce privește aspectele tehnice ale încheierii contractului prin mijloace electronice³.

Momentul încheierii contractului prin mijloace electronice este acela în care acceptarea ofertei de a contracta a ajuns la cunoștința ofertantului. Așadar legea comerțului electronic a optat pentru teoria informării cu privire la momentul formării contractelor, la fel ca dispoziția cuprinsă în

¹ Tiberiu Gabriel Savu, „Consacrarea legală a semnăturii electronice”, în Revista de Drept Comercial, nr. 7-8/2002, pag. 234, Editura Lumina Lex, București, 2002;

² Orice persoană fizică sau juridică ce pune la dispoziție unui număr determinat sau nedeterminat de persoane un serviciu al societății informaționale;

³ Aceste elemente se regăsesc în art. 5 alin. 1 din lege; pentru aceeași opinie Tiberiu Gabriel Savu, „Unele considerații pe marginea efectelor noii reglementări privind comerțul electronic asupra regulilor în materia formării contractului”, în Revista de Drept Comercial, nr. 9/2002, Editura Lumina Lex, București, 2002, pag. 97-109;

art. 35 Codul comercial și art. 5 din Ordonanța nr. 130/2000. Această dispoziție este supletivă întrucât părțile pot conveni ca un alt moment să fie cel în care contractul este considerat încheiat.

Dacă prin natura sa ori la cererea beneficiarului, contractul impune o executare imediată a prestației caracteristice, acesta se consideră încheiat în momentul în care debitorul prestației a început executarea, cu excepția situației în care ofertantul a cerut ca în prealabil să i se comunice acceptarea, potrivit art. 9 alin. 2. Constatăm că aceste dispoziții ale legii comerțului electronic sunt similare celor din art. 36 și 37 Codul comercial. Totuși, Legea nr. 365/2002 prevede în plus că în cazul în care destinatarul trimite prin mijloace electronice oferta de a contracta sau acceptarea ofertei ferme de a contracta, făcute de furnizorul de servicii, acesta are obligația de a confirma primirea ofertei sau, după caz, a acceptării acesteia. Această obligație a furnizorului de servicii, a cărei nerespectare atrage o sancțiune contravențională, nu are nici un efect asupra momentului încheierii contractului în mediul electronic.⁴

Legea stabilește două moduri de confirmare a primirii ofertei sau, după caz, a acceptării acesteia de către furnizorul de servicii, în cazul în care destinatarul trimite prin mijloace electronice oferta de a contracta sau acceptarea ofertei ferme de a contracta făcute de furnizorul de servicii:

- trimiterea unei dovezi de primire prin poșta electronică sau prin alt mijloc de comunicare echivalent, la adresa indicată de destinatar; constatăm că de această dată legea nu mai stabilește „un termen necesar schimbului propunerii și acceptării după natura contractului”, lăsând deschisă calea arbitrariului și incertitudinii, ci stabilește un termen scurt pentru trimiterea dovezii de primire, de 24 de ore de la primirea ofertei sau a acceptării, după caz;
- confirmarea primirii ofertei sau a acceptării ofertei, printr-un mijloc echivalent celui utilizat pentru trimiterea ofertei sau a acceptării ofertei, de îndată ce oferta sau acceptarea a fost primită de furnizorul de servicii, cu condiția ca această confirmare să poată fi stocată și reprodusă de către destinatar.

Cu toate că legea comerțului electronic adoptă sistemul informării pentru determinarea momentului încheierii contractului, situațiilor enumerate la art. 9 alin. 1 se aplică, în fapt, tot sistemul recepționii, pentru a evita riscul refuzului sau întârzierii destinatarului în citirea corespondenței electronice și incertitudinii în a stabili momentul în care informațiile au fost accesate. Art. 9 alin. 4 prevede că acceptarea ofertei precum și confirmarea primirii ofertei sau a acceptării acesteia efectuate în unul din modurile prevăzute la alin. 3 se consideră primite atunci când părțile cărora le sunt adresate **pot să le acceseze**.

O reglementare specială o regăsim în Legea nr. 51/2003 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 130/2000 privind încheierea contractelor comerciale la distanță, care prevedea ca moment al încheierii contractului cel stabilit și de art. 35 Codul comercial. Prin această lege, regula a fost schimbată, în sensul că momentul încheierii contractului la distanță îl constituie momentul primirii mesajului de confirmare de către consumator, referitor la comanda sa, dacă părțile contractante nu au stabilit altfel (art. 5). Din prevederea legii reiese că primează principiul libertății de voință și în această materie și faptul că, față de teoria informației apare un pas în plus – **primirea mesajului de confirmare**.

3. Unele considerații privind securitatea comerțului electronic

Este cunoscut faptul că, odată ce informațiile trimise în *site* au părăsit calculatorul personal și își încep călătoria pe Internet, ele aparțin domeniului public. O persoană pricepută⁵ ar putea să le intercepteze și să le folosească.

Din aceste motive, consumatorul avizat va fi interesat de garanțiile de securitate pe care un comerciant ce dispune de un magazin virtual le oferă: cum vor fi transmise prin Internet informațiile asupra plății (de cele mai multe ori este vorba despre datele cărții sale de credit), dacă există riscul ca acestea să fie interceptate, unde sunt stocate aceste informații.

⁴ Raluca Bercea, “Momentul încheierii contractelor comerciale la distanță”, Revista de Drept Comercial, nr. 6/2004, Editura Lumina Lex, București, 2004, pag. 113-114;

⁵ hacker;

Soluția utilizată pe scară largă la această dată este SSL (*Secure Socket Layer*), un server securizat de date, în combinație cu Certificatul Digital (*Digital Certificate*). Certificatul digital este cel care recunoaște standardul și confirmă că serverul pe care se află *web-site*-ul utilizează criptarea SSL atunci când primește și transmite datele. În momentul în care sunt accesate aceste pagini în care se cer informații de plată de la consumator, acestea trebuie să se afle pe un astfel de server securizat. Paginile de acest fel au un URL „https” (*Hyper Text Transfer Protocol Secure*). Fără SSL și un Certificat digital, nici un consumator avizat nu își va transmite datele cărții sale de credit prin Internet.

Aceste riscuri sunt încă scăzute în țara noastră, întrucât rar se apelează la plata prin card sau transferul în timp real, de obicei plata făcându-se de către consumator în momentul primirii produsului, la destinație, prin ramburs poștal. Însă, cu siguranță, va fi o problemă în viitor.

Modul de obținere a SSL și a Certificatului digital în mod normal nu ar trebui să fie o problemă, pentru că atunci când se cumpără un pachet de comerț electronic de la un furnizor internațional de *web hosting*, ele sunt incluse în pachet. Însă acest lucru nu este valabil și în cazul furnizorilor români.

Un fapt destul de puțin cunoscut și rareori respectat este că procedura legală în tranzacțiile prin Internet este să se expedieze produsul către destinatar, înainte de încasarea sumei corespunzătoare de pe cartea de credit sau debit a clientului. În mod evident, autorizarea încasării este obținută, însă, înainte de expedierea produsului, pentru a avea confirmarea că există fonduri disponibile și a elimina riscurile în caz de furt. Transferul banilor are loc numai după ce produsul este în drum spre consumator.

Având în vedere importanța informației comerciale transmise prin mijloace electronice, Legea 365/2002 stipulează reguli exprese cu privire la condițiile referitoare la păstrarea, prezentarea și stocarea acesteia.

Cu privire la păstrarea informației, în cazul în care legea dispune ca informația să fie păstrată și prezentată în forma sa inițială, trebuie să existe garanția integrității informației, mesajul să fie semnat prin utilizarea semnăturii electronice extinse a emitentului și informația să poată fi prezentată la cerere. Comerciantul care acționează în baza unei informații alterate în timpul transmiterii electronice – în cazul în care știe sau ar fi trebuit să știe acest lucru, își asumă riscurile respective⁶.

Cu privire la stocarea informației, există două modalități: stocarea *catching* și stocarea *hosting*.

Prima este modalitatea de stocare temporară a informației, poate fi automată sau intermediară, urmărindu-se eficiența transmiterii către alți destinatari iar cea de-a doua reprezintă stocarea permanentă a informației furnizate de un destinatar al serviciului societății informaționale respective.

De asemenea, pentru a se asigura un nivel acceptabil de securitate se folosesc diferite tehnici de criptare pentru furnizarea serviciilor de autentificare, non-repudiare, confidențialitate și integritatea datelor⁷.

Criptografia reprezintă un sistem potrivit căruia datele sunt modificate prin intermediul unui algoritm, astfel încât să nu mai poată fi citite decât de posesorul unei chei de decriptare, adică un alt algoritm care reface textul inițial. Prin autentificare cele două părți se asigură că fiecare comunică exact cu cel care dorește să efectueze diferite tranzacții și se face, de obicei, prin semnături digitale. Non-repudiarea asigură că nici o parte nu va putea nega participarea într-o tranzacție după ce aceasta s-a efectuat. Integritatea presupune ca datele să nu fie modificate în procesul de transfer sau atunci când sunt memorate pe diferite suporturi de păstrare a datelor.

⁶ Dumitru Mazilu, „Adaptarea legislației românești la exigențele actuale privind schimburile comerciale prin mijloace electronice”, în Revista de Drept Comercial, nr. 11/2002, Editura *Lumina Lex*, București, 2002, pag. 182-193;

⁷ Gheorghe Stancu, „Unele considerații privind comerțul electronic”, în Revista de Drept Comercial nr. 7-8/2003, Editura *Lumina Lex*, București, 2003, pag. 136-137;

Note bibliografice:

1. Bercea, Raluca, „Momentul încheierii contractelor comerciale la distanță”, *Revista de Drept Comercial*, nr. 6/2004, Editura *Lumina Lex*, București, 2004, pag. 113-114;

2. Cetean-Voiculescu, Laura, „Procedura de soluționare a litigiilor comerciale”, Editura CH Beck, București, 2007;

3. Mazilu, Dumitru, „Adaptarea legislației românești la exigențele actuale privind schimburile comerciale prin mijloace electronice”, în *Revista de Drept Comercial*, nr. 11/2002, Editura *Lumina Lex*, București, 2002, pag. 182-193;

4. Savu, Tiberiu Gabriel, „Unele considerații pe marginea efectelor noii reglementări privind comerțul electronic asupra regulilor în materia formării contractului”, în *Revista de Drept Comercial*, nr. 9/2002, Editura *Lumina Lex*, București, 2002, pag. 97-109;

5. Savu, Tiberiu Gabriel, „Consacrarea legală a semnăturii electronice”, în *Revista de Drept Comercial*, nr. 7-8/2002, pag. 234, Editura *Lumina Lex*, București, 2002;

6. Stancu, Gheorghe, „Unele considerații privind comerțul electronic”, în *Revista de Drept Comercial* nr. 7-8/2003, Editura *Lumina Lex*, București, 2003, pag. 136-137;